

הרת הגורל: אכן, אין שום ספק, כמובא בספרים הקדושים, שמעלתם של יהודים שנרצחו בגלל שהם יהודים, מעלתם גבוהה למאד מאד ומובטח להם מדור מיוחד ונעלה עד מאד בשמי שמים. אך האם כשיהודי נרצח, על לא עוול בכפו, בגלל שהוא יהודי, בנו היקר של אברהם יצחק ויעקב, האם הוא בכלל מקדשי השם?

האם יהודי שנרצח כיהודי, ללא שהיתה לו שום זכות בחירה על כך, נכלל במצות עשה של "ונקדשתי בתוך בני ישראל", או שמא מצוה זו שייכת רק ביהודי שניתנה לו בחירה, או למות כיהודי או להמיר את דתו, ורק אז, כשחבר למות כיהודי, נחשב הוא למקדש את ה'?

שאלות קשות, שאלות נוקבות, והדיונים התורניים שהתפתחו בענין היו קשים וכואבים. הלומדים הביאו הוכחות, ציטוטים גמורות ודנו בנושא במרוץ רב. הבה ונלמד מעט על הנושא, וגם נקרא כיצד התכוננו רבותינו למות על קידוש ה'.

הרמב"ם מגדיר לנו את מצות קידוש ה' בהגדרותיו החותכות, הברורות: "כל בית ישראל מצוין על קדוש השם הגדול הזה, שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ומוזהרין שלא לחלול, שנאמר 'ולא תחללו את שם קדשי'... בשעת הגזרה, והוא שיעמוד מלך רשע כנבוכדנצר וחביריו ויגזרו גזרה על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצוות, יהרגו ואל יעבורו אפילו על אחת משאר מצוות, בין נאנס בתוך עשרה בין נאנס בינו לבין עובדי כוכבים".

הרמב"ם ממשיך וכותב ש"כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג, ונהרג ולא עבר, הרי זה מתחייב בנפשו, וכל מי שנאמר בו יהרג ואל יעבור ונהרג ולא עבר, הרי זה קידש את השם, ואם היה בעשרה מישראל הרי זה קידש את השם ברבים כדינאל חנניה מישאל ועזריה ורבי עקיבא וחביריו, ואלו הן הרוגי מלכות שאין מעלה על מעלתן, ועליהן נאמר "כי עליך הורגנו כל הימים נחשבתו כצאן טבח", ועליהם נאמר "אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח", וכל מי שנאמר בו יהרג ואל יעבור ועבר ולא נהרג - הרי זה מחלל את השם, ואם היה בעשרה מישראל, הרי זה חילל את השם ברבים וביטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חילול השם".

לפי הגדרתו הנחרצת של הרמב"ם, מקדשי ה' הם אלו שהגויים האורזים רצו לרוצחם נפש, אם לא ימירו את דתם. דוקא כאשר היהודי בחר למות על אמונתו בה' יתברך, נחשב הוא למקדש ה'.

דרחמנא למה לך, ומצוים "כל בית ישראל" כולם למסור את נפשם על קידוש השם.

התאריך: י"א תמוז התש"א. המקום: הדרך אל הפורט התשיעי, גיא ההריגה של יהודי קובנה והסביבה. כל בן ישיבה שעלעל אי פעם בספר "קובץ שיעורים", קרא בוודאי את ההקדמה המוזעזעת של הספר, בו מתאר עד ראיה כיצד נרצח רבי אלחנן ה"ד, כשנלקח עם תלמידיו ועם רבנים וגדולי תורה מגטו קובנא-סלבודקא, אל בית המסבחים שבמבצר התשיעי. וכך מסופר בהקדמת ה"קובץ שיעורים": "רבי אלחנן דיבר בשקט, תוך מנוחה נפשית כתמיד, אף קולו לא השתנה במאומה. ארשת פניו הביעה רצינות רגילה, ובדיבורו לא הורגשה כל נימה פרטית. הוא לא ניסה אף להיפרד מבנו ר' נפתלי. שיחתו היתה מכוונת לכולם, לכלל ישראל, וכך הוא אמר: (בתרגום מאידיש): "במרומים מחשיבים אותנו כצדיקים, כנראה, כי נבחרנו לכפר בגופותינו על כלל ישראל. אי לזאת אנו צריכים לשוב לה' בתשובה שלימה ומיד במקום. הזמן קצר. הדרך למבצר התשיעי קרובה. עלינו לדעת כי קרבנותינו יעלו יותר לרצון על ידי התשובה, ועל ידי כך נציל את חייהם של אחינו ואחיותינו באמריקה. שלא תעלה ברעיונינו איוז שהיא מחשבת פסול חס וחלילה, שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן. אנו מקיימים עתה את המצווה הכי גדולה, "באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה". האש הזיקקת את גופותינו היא האש שתחזור ותקים מחדש את בית ישראל", ורבי אלחנן נרצח ועלה בסערה השמימיה.

קידוש ה' ונרצחי הפיגועים

בשעה 20:23 לערך, אור ל' באייר בשנה שעברה, הגיע רכב לרחוב אבן גבירול פינת יהודה הנשיא באלעד, בתוכו ישבו שני מרצחים פלשתינאים שפלים. בפיגוע נרצחו ר' יונתן חבקוק, ר' בועז גול, נהג רכב ההסעות ר' אורן בן יפתח, והשומר ר' שמעון מעטוף (שנפטר מפצעיו אחרי 8 חודשי סבל).

בבתי המדרשות בעירנו דנו בכובד ראש בשאלה

ללאס אנגלס קיבלו את הידיעה העצובה כי ר' אהרן פורשטיין ז"ל שבק חיים לכל חי, לנו הוא השאיר את צוואת חייו ומשאלתו: לעשות תמיד קידוש השם וחלילה לא חילול השם: "ולא תחללו את שם קדשי" "ונקדשתי בתוך בני ישראל". (גיליון התחזקות בביטחון במשנת הזרע שמשון).

נכונים פעמיים בכל יום: אני מוכן למסור את נפשי על קדושת השם

בפרשתנו, פרשת אמור, אנו מצוים על מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ובתורת כהנים (אמור פרשה ט' אות ד) נאמר על מצות "ונקדשתי" - "מסור את עצמך וקדש שמ". כך פסק הרמב"ם "הל' יסודי התורה פ"ה ה"א": "כל בית ישראל מצוין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל".

הטור (או"ח סי' סא) כתב שיש לקרוא את קריאת שמע "באימה וביראה ובכוונה". וכתב הב"ח (והובא במשנ"ב שם ס"ג, וע' בחרדים (פ"ט אות טז) מה שהביא מקורות לזה מהספרי ומהזוהר): "ונראה דאימה ויראה זו היא באופן זה שיכין בשעה שהוא קורא שמע לקבל עליו עול מלכות שמים להיות נהרג על קידוש השם המיוחד, שזהו "ובכל נפשך" אפי' נוטל את נפשו".

בקובץ "תבונה" (בעריכת רבי ישראל זיסל דבורץ זצ"ל - ניסן תש"ח) מובאת רשימות והנהגות מרבי חיים מוואלין זצ"ל, וכך נכתב שם: הגאון ז"ל אמר שיש לכוין בתיבות "שמע" - "אחד" של קריאת שמע, לששה אנשים שקידשו את השם יתברך [בראשי תיבות], והם: שמריה מישאל עזריה אברהם חנניה דניאל, ושמריה הוא בדורו של שמד שמסרו נפשם על קדושת השם. המפרשים עמדו על לשון הרמב"ם, שכתב "כל בית ישראל", שהלא ודאי שכל ישראל מצוין לקיים את כל מצוות התורה, ומדוע הדגיש דווקא במצות קידוש השם "כל בית ישראל, ובספר אבני שוהם (לרבי משה לייב שחור זצ"ל) פירש, שבא הרמב"ם לומר שגם אם הגזירה היא על "כל בית ישראל" והכלל כולו עומד בסכנת כליה אם לא יעבדו ע"ז, וכמו שהיה בזמן אחשוורוש שביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים, מ"מ מצוים הכל יחד למסור נפשם לקדש שם שמים. שאין לומר שכיון שעומדים להכחיד שם ישראל בעולם, אין לך חילול ה' גדול מזה, אעפ"כ בהדי כבשי